

MİLLÎ KÜLTÜR TEMASI METİNLERİNDE TEMATİK KELİMELER ÜZERİNE BİR İNCELEME

Mehmet Akif ÇEÇEN¹, Hasan KURNAZ², Şenol AKAYDIN³
¹⁻²⁻³ İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya

Özet

Türkçe dersinde amaç ve kazanımlara genellikle ders kitaplarındaki metinler aracılığıyla ulaşılmaktadır. Türkçe ders kitaplarında tematik eğitime uygun olarak seçilen metinlerle öğrencilerin, temel dil becerilerini geliştirmeleriyle birlikte millî ve kültürel kavramları edinmeleri de beklenir. Bu çalışmanın amacı; 7. sınıf Türkçe ders kitaplarının zorunlu teması olan Millî Kültür temasının farklı yayınevleri tarafından hazırlanan ders kitaplarında hangi tematik kelimelerle ifade edildiğini ve bunların millî kültürümüzü yansıtmak bakımından yeterli olup olmadığını değerlendirmektir. Bu amaçla üç farklı yayınevine ait Türkçe ders kitaplarındaki Millî Kültür temasının metinleri incelenmiştir. Araştırmanın verileri, içerik analizi tekniğine uygun olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın sonucunda, farklı yayınevlerinin hazırladığı 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan Millî Kültür temasındaki metinlerde kullanılan tematik kelimelerin farklılık gösterdiği görülmüştür. Araştırmada elde edilen bulgulara uygun öneriler getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: millî kültür, Türkçe ders kitapları, tematik kelime

A REVIEW ON THEMATIC WORDS IN TEXTS OF NATIONAL CULTURE THEMES

Abstract

The objectives and acquisitions of Turkish lessons are generally achieved through the texts in the textbooks. Students are expected to develop basic language skills and obtain national and cultural concepts by the help of the texts selected accordance with the thematic education in Turkish textbooks. The aim of this study is to assess which thematic words are used in textbooks prepared by different publishing houses to express "national culture theme" which is a compulsory theme of 7th grade Turkish textbooks and whether they are sufficient to reflect our national culture. For this purpose, the texts of "national culture" themes in Turkish textbooks belonging to three different publishing houses were reviewed. The data was evaluated according to the content analysis technique.

In conclusion, It has been seen that the thematic words used in the texts of "national culture" themes placed in the 7th grade Turkish textbooks prepared by different publishing houses vary. Suggestions related to the findings of the study were offered.

Keywords: national culture, Turkish textbooks, thematic words

1. Giriş

Millet, aynı değerleri paylaşan insanlardan meydana gelir ve her milletin kendine has değerleri vardır. “Bunların başında dil, din, gelenek ve görenekler, dünya görüşü, vatan, sanat ve tarih gelir.” (Özbay, 2010: 129). Bu değerler, tarihi bir bilgi birikimi olarak kuşaktan kuşağa aktarılır. Milletler, sahip oldukları kültürel değerlerini genç nesillere aktararak millî birlik ve beraberliklerini korur ve yaşamlarını sürdürebilirler.

¹ Yazışma yapılacak yazar: mehmet.cecen@inonu.edu.tr

Kültür unsurlarının genç kuşaklara aktarılmasının en önemli vasıtası eğitimidir (Ültanır, 2003: 291). İnsanların içerisinde yaşadığı toplumun değerlerini öğrenmeleri ve kültürel bir kimlik kazanmaları formal bir eğitimle özellikle de ana dili öğretimiyle mümkün olmaktadır. Bu bakımdan Türkçe dersi, hem ana dilinin öğretilmesinde hem de millî kültürün aktarılmasında önemli bir yere sahiptir.

Dil eğitimi, metin merkezli olarak gerçekleştirildiğinden Türkçe dersinde metin kullanımı çok önemlidir (Coşkun ve Taş, 2008: 59). Türkçe kitaplarında yer alan metinler millî kültürden beslenerek edebi bir dille oluşturulmalıdır. Öğrenciler bu metinlerden yararlanarak yaşadıkları ülkenin doğal güzelliklerini, her alandaki yaşam tarzını, sanat eserlerini, tarihi eserlerini, sosyal değerlerini, tarihî kahramanlarını, devlet büyüklerini, vatan ve bayrak sevgisini, manevi değerlerini, inanç sistemini tanıyıp öğrenirler (Karadüz, 2008: 386). İçinde buldukları toplumun kültürel değerleriyle tanışan öğrenciler, kendilerini yaşadıkları ülkenin bir ferdi olarak görme ve sosyokültürel yapının tamamlayıcısı olarak tanımlama duygusunu kazanarak sosyalleşirler.

“Ana dili öğretimi işlevine sahip Türkçe derslerinde kullanılan temel materyal olan ders kitapları, kültür aktarımı için gerekli özelliklere sahip olmalıdır” (Güfta ve Kan, 2011: 240). Çünkü Türkçe dersinde amaç ve kazanımlara genellikle ders kitaplarındaki metinler aracılığıyla ulaşılmaktadır. “Öğrenciler ders kitapları aracılığıyla millî ve evrensel değerlere ait kavramlarla karşılaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını toplumun değerleriyle zenginleştirirler” (Karadüz, 2008: 34).

Toplumların oluşturduğu kültürün bütün öğeleri dilin söz varlığı içinde değer bulmaktadır (Bölükbaş ve Keskin, 2010: 222). Bir toplumun sahip olduğu kelime hazinesi onun kültürü hakkında bilgi vermektedir. Örneğin bir milletin dilinde tarımla ilgili kavram sayısı çoksa, tarım o milletin hayatında ve kültüründe önemli bir yer tutar denilebilir. Aksan’a (1995: 67) göre kimi zaman dildeki bir sözcük bile ulusun inançları, gelenekleri, bireylerin kendi aralarındaki davranış ve ilişkileri, maddi ve manevi kültürü üzerinde fikir verebilir. Güvenç (Akt. Yıldız, 2006: 15) “kültürde ne varsa dilde vardır, dildeki her şey kültürden gelir” diyerek kültür dil ilişkisini ortaya koymaktadır. Dilin zarar görmesi ve yok olması kültürün yok olmasına, o da milletin yok olmasına sebep olur. Tarihte yaşadığını bildiğimiz pek çok milletin yok olma sebebi kültür ve dillerinin kaybolmasıdır.

2006 yılında hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 8. Sınıflar) Öğretim Programı’nın getirdiği yeniliklerden biri, tematik eğitim modelinin benimsenmiş olması ve ders kitaplarında yer verilen metinlerin, belli temalar ve bu temalara bağlı alt temalar kapsamında yer almasıdır (Çeçen ve Çiftçi, 2011: 447). Tematik yaklaşım, ders kitaplarında aynı ana konuyu içerik olarak yansıtan metinlerin bir temada verilmesini öngörmektedir. “Böylece öğrenciler, birbiriyle ilgisiz metinler üzerinde çalışmaktansa birkaç metni içeren bir tema çerçevesinde çalışırlar” (Çeçen ve Çiftçi, 2007: 42). Tema kapsamında seçilen metinler, temanın farklı yönlerini ele alıp işlediği için öğrenciler tema hakkında detaylı bilgi edinme imkânına kavuşurlar. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (MEB, 2006) temalara seçilecek metinlerle ilgili şunlara yer verilmiştir:

- Her temada farklı türlerden en az üç okuma, bir dinleme/izleme metnine/materyaline yer verilir. Dinleme metinleri öğretmen kılavuz kitabında yer almalıdır.
- Seçilen konu veya temanın farklı yönlerinin ele alındığı metinler işlenir.
- Dinleme/izleme metni, okuma metinlerinde ele alınan alt temalardan biriyle bağlantılı olabilir.
- Her sınıfta biri zorunlu Atatürkçülük teması olmak üzere 6 ana tema ele alınır.
- 6. sınıfta “Sevgi”, 7. sınıfta Millî Kültür, 8. sınıfta “Toplum Hayatı” zorunlu ana temalardır. Zorunlu temalar diğer sınıflarda da işlenebilir.
- Ana temalar altında belirtilen alt temalar zenginleştirilebilir.
- Her temada iki olaya, bir düşünceye dayalı metne yer verilmelidir. Altı temadan en az dördünde şiir türünde metin yer almalıdır.

Yukarıda belirtilen özelliklerin yanı sıra programda temalarda yer alabilecek alt temalarda belirtilmiştir. Millî kültür teması için “geleneksel sanatlarımız, Türk büyükleri, Türk müziği, zanaatlar, seyirlik oyunlar, spor-oyunlar, bayramlar” alt temaları belirlenmiştir. Programda, temaların değiştirilmesi söz konusu değilken alt temaların temalara bağlı olarak zenginleştirilebileceği ifade edilmiştir (MEB, 2006).

Büyük Türkçe Sözlük’te (TDK, 2011); tema, “bir ders programı, bir öğretim ünitesi, bir eğitim etkinliği için temel olarak benimsenen ve yinelenen düşünce ya da konu” olarak tanımlanırken tematik, “bir tema etrafında oluşan” şeklinde açıklanmaktadır. Bu bağlamda tematik kelime, bir temayı en açık bir biçimde yansıtan kelime veya kelime

grupları olarak tanımlanabilir. Tematik kelimeler, ortak tabanlı tematik bir kavram üzerine gruplanmış ve birbiriyle bilişsel ilişkili olan kelimelerdir (Mirjalili, Jabbari ve Rezai, 2012: 214). Kurbağa, gölet, sıçramak, yüzmek, yeşil ve kaygan gibi farklı konuşma parçalarının kelimelerinin ortak bir tematik kavramla (bu durumda kurbağa) ilişkili olduğu söylenebilir. Bu tür kelimelerde birleştirici güç, dil bilgisel ilişkiden ziyade bilişsel bir ilişkidir (Fillmore, Akt. Tinkham, 1997: 141). Tema ile temayı yansıtan tematik kelimeler arasında ortak bir psikolojik ilişki bulunmaktadır. Örneğin perili, hayalet, bağırma, ay ışığı ve inilti gibi kelimelerin tematik olarak birbiriyle ilişkili olduğu, bütün kelimelerle perili bir ev şemasının çizilmiş olduğu söylenebilir (Al-Jabri, 2005: 30-31). Tematik kelimeler için bir temayı yansıtan anahtar kelimeler olduğu da söylenebilir. Tematik kelimelerin bilinmesi bir konuyu anlamayı kolaylaştırır ve o konuyla ilgili okuyucunun önemli terim ve kavramları öğrenmesini sağlar.

Türkçe ders kitaplarında tematik eğitime uygun olarak seçilen metinlerle öğrencilerin, ilgili temaya uygun bir anlayış geliştirmeleri ve bazı kavramlar hakkında daha ayrıntılı bilgiler edinmeleri beklenir (Çeçen ve Çiftçi, 2011: 449). Aynı ana konuyu içerik olarak yansıtan metinlerle yapılan eğitimin yukarıda söz edildiği gibi çeşitli olumlu yönleri bulunmakla birlikte bazı olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Ders kitaplarına alınacak metinlerin belirli temalar doğrultusunda seçilmesi niteliksiz metinlerin ders kitaplarına girebilmesine neden olmaktadır (Kılıncı ve Duman, 2012: 100). Niteliksiz olarak seçilen metinler, o temanın özelliklerini yansıtamamakta ya da seçilen temanın farklı yönlerini işleyememektedir. Bu özellikteki metinler, öğrencilerin tematik eğitimden beklenen faydalara ulaşmasını engellemektedir.

Kaplan (1987) Türk milletinin kültürel değerleri olarak Türk dili, Türk edebiyatı, Türk tarihi, Türk musikisi, Türk plastik sanatları, Türk şehirleri, Türkiye'nin tabii güzellikleri ve servet hazineleri, kültürlü insanlar, Türklük ve İslamiyet'i saymaktadır. Şahin, Oflaz ve İnceoğlu (2010: 181) 18-35 yaş aralığında eğitim seviyesi en az lisans düzeyinde olan 120 katılımcıya Millî Kültür temasının onlara çağrıştırdığı sözcükler üzerine yapmış oldukları araştırmaya göre 231 farklı kelimeye ulaşılmış ve bunlar 13 farklı üst anlam çevresinde toplanmıştır. Bu kelimelerin dağılımları; gelenek-görenekler (51), ulusal kimlik (1), Türk mutfağı (34), tarihi önderler/Türk düşünürler (8), askeri (18), siyasi (33), sanat (32), spor (6), mekân (16), toplumsal değerlerimiz (14), kültürel etkileşimler (13), insan (4), ekonomi (3) şeklinde olmuştur. Ortaya çıkan bu dağılım kültürümüzün hangi boyutunun daha az ve daha çok bilindiğini göstermesi bakımından önemlidir. Ders kitapları oluşturulurken bu ve benzeri bilgilerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kültür aktarımında önemli bir role sahip olan Türkçe ders kitaplarıyla ilgili yapılan araştırmalarda, ders kitaplarının kültürel öğelerle ilgili eksikliklerinin olduğu belirlenmiştir (Aral, 2008; Şen, 2008; Duman, 2012). Bu eksikliklerin tespit edilmesi için bazı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı; 7. sınıf Türkçe ders kitaplarının zorunlu teması olan Millî Kültür temasının, farklı yayınevleri tarafından hazırlanan ders kitaplarında hangi tematik kelimelerle ifade edildiğini ve bunların millî kültürümüzü yansıtmak bakımından yeterli olup olmadığını değerlendirmektir.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma materyalleri, veri toplanması ve çözümlenmesi yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

7. sınıf Türkçe ders kitaplarının zorunlu teması olan Millî Kültür temasının farklı yayınevleri tarafından hazırlanan ders kitaplarında hangi tematik kelimelerle ifade edildiğini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma modellerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. "İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenen bir teknik olarak tanımlanır" (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013: 240). "İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır" (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227). İçerik analizinin uygulanması, birtakım aşamalar hâlinde gerçekleşmektedir. Bu aşamalar Büyüköztürk ve arkadaşları (2013: 241-244) tarafından şu şekilde belirtilir:

1. Amaçları belirleme
2. Konuyla ilgili verilerin yerini belirleme
3. Mantıksal bir yapının geliştirilmesi
4. Kodlama kategorilerinin belirlenmesi
5. Sayma/sayısallaştırma
6. Yorumlama

2.2. Çalışma Materyalleri

Araştırmanın materyallerini Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 2008-2009 yılından başlayarak ilköğretim okullarının 7. sınıfları için beş yıl süreyle ders kitabı olarak kabul ettiği “MEB (Kitap 1), Koza (Kitap 2) ve Pasifik (Kitap 3)” yayınevlerince hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki Millî Kültür temasında yer alan metinler oluşturmaktadır. Üzerinde çalışılan ders kitaplarında yer alan metinlerle ilgili tanımlayıcı bilgiler şu şekildedir:

Tablo 1. Millî Kültür Temasında Yer Alan Metinlerle İlgili Bilgiler

	Metnin Adı	Yazar	Tür	Alt Tema
Kitap 1	Anadolu'nun Cirit Oyunları	Mehmet Önder	Söyleşi	Oyun-spor
	Karada Yüzen Donanma	Yavuz Bahadıroğlu	Hikâye	Türk büyükleri
	Bozkırın Tezenesi	Bayram Bilge Tokel	Biyografi	Türk müziği
	Kilim (S. O.)	Yetik Ozan	Şiir	El sanatları
	Seyyar Tablolar (S.O.)	Bahadır Bayrıl	Deneme	El sanatları
Kitap 2	Âşık Veysel	Cenap Ozankan	Biyografi	Türk büyükleri
	Kırkpınar	Sabahattin Eyuboğlu	Deneme	Oyun- spor
	Hayal Perdesi	Burhan Arpad	Anı	Seyirlik oyunlar
	Saz Şairi (S.O.)	Özker Yaşın	Şiir	Türk müziği
	Nasrettin Hoca'nın Köyünde (S.O.)	Mehmet Önder	Söyleşi	Türk büyükleri
Kitap 3	Millî Kültürün Önemi	İrem Türkyılmaz	Düşünce Yazısı	Türk büyükleri
	Çekoslovakya Türkleri	Yılmaz Çetiner	Gezi Yazısı	Kahve kültürü
	Nazar Boncuğu	Oya Ayman	Bildirme Yazısı	Zanaatlar
	Nevruz Kutlamaları (S. O.)	Düz: Aslı Bolatkale	Bildirme Yazısı	Bayramlar
	Türkiye' me Sesleniş (S.O.)	Muharrem Kubat	Şiir	Türkiye'nin zenginlikleri

Tablo 1'e bakıldığında, her üç kitapta da ikisi serbest okuma metni (S.O) olmak üzere toplam beş metne yer verildiği görülmektedir. Kitap 3'teki metinlerin alt temaların farklılık gösterdiği, Kitap 1'de el sanatları, Kitap 2'de Türk büyükleri alt temalarının ikişer kez işlendiği anlaşılmaktadır.

Kitap 1 ve Kitap 2’de birbirinden farklı türde metinlere yer verilirken, Kitap 3’te iki bildirme yazısına yer verildiği görülmektedir. Kitap 1 ve Kitap 2’de hikâye, anı gibi olaya dayalı yazılara yer verilirken Kitap 3’te olaya dayalı herhangi bir metne yer verilmediği anlaşılmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Çalışmada içerik analizinin basamakları uygulanarak veriler toplanmış ve çözümlenmiştir. Öncelikle çalışmanın hangi amaçla yapılacağı belirlenmiştir. Çalışma amacı belirlendikten sonra alan yazında konuyla ilgili veriler araştırılmıştır. Çalışmanın altyapısını oluşturmak için konu alanıyla ilgili, kitaplar, dergiler, makaleler, bildiriler, Talim Terbiye Kurulu kararları ve İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006) taranmıştır.

Kavramsal çerçeve oluşturulduktan sonra, ilköğretim 7. sınıflar için beş yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilen “MEB, Koza ve Pasifik” yayınevlerince hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki Millî Kültür temasında yer alan metinler incelenmiştir. Öncelikle metinlerin konu ve alt temaları belirlenmiştir. Bunun için öğretmen kılavuz kitaplarından faydalanılmıştır. Kılavuz kitaplarda konu ve alt teması belirlenmeyen serbest okuma metinleri için araştırmacıların ortak görüşüne başvurulmuştur. Tematik kelimeleri belirlemek için üç araştırmacıdan metinlerde geçen tematik kelimeleri ayrı ayrı bulmaları istenmiştir. Farklı belirlenen kelimelerde oylamaya gidilmiş ve çoğunluğun seçimi kabul edilmiştir. Farklı kodlayıcıların aynı metni aynı şekilde kodlamalarıyla, araştırmanın kodlayıcı güvenilirliği sağlanmıştır (Bilgin, 2006: 16). Tematik kelimeler araştırmacılar tarafından ortak bir şekilde belirlendikten sonra kelimelerin tekrarlanma sıklıkları ile sıklık yüzdeleri hesaplanmıştır.

Araştırma sonucunda elde elen bulgular, tümevarım yöntemiyle yorumlanarak sonuca bağlanmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmanın amacına yönelik bulgular ve bunlarla ilgili yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Kitap 1’de Yer Alan Millî Kültür Temasıyla İlgili Bulgu ve Yorumlar

Kitap 1’in Millî Kültür temasında yer alan metinler ve bu metinlerdeki tematik kelimelerle ilgili bilgiler şu şekildedir:

Tablo 2. Millî Kültür Temasında Yer Alan Metin ve Tematik Kelimelerle İlgili Bilgiler

Metnin Adı	Toplam Kelime Sayısı	Tematik Kelime Sayısı	Tematik Kelimelerin Sıklığı	Tematik Kelimelerin %
Anadolu’nun Cirit Oyunları	578	15	90	15.57
Karada Yüzen Donanma	457	14	63	13.78
Bozkırın Tezenesi	477	18	73	15.30
Kilim	122	14	16	13.11
Seyyar Tablolar	356	15	46	12.92
Toplam	1990	76	288	14.47

Tablo 2’ye bakıldığında, Kitap 1’de Millî Kültür temasında yer alan 1990 kelimedenden 76 tanesinin tematik kelime olduğu ve bu kelimelerin 288 defa tekrar ederek %14.47’lik bir sıklık yüzdesi oluşturduğu görülmektedir. Tematik kelimelerin sıklık yüzdesinin en yüksek “Anadolu’da Cirit Oyunları”, en düşük ise “Seyyar Tablolar” metninde olduğu görülmektedir. Yapılan inceleme sonucunda “Seyyar Tablolar” metninin temasını çok iyi yansıtmadığı söylenebilir.

Genel olarak Kitap 1’de Millî Kültür temasında Türk büyükleri, oyun-spor, müzik, geleneksel sanatlar ve seyirlik oyunlar alt temaları işlenmiştir. Bu kitabın bir diğer önemli tarafı da farklı türde ve çocukların dikkatini çekecek nitelikte metinlere yer vermesidir. Kitapta yer alan metinlerin Millî Kültür temasına uygun olduğu ve bu

metinlerdeki tematik kelimelerin öğrenilmesinin kültürlenme sürecine katkıda bulunacağı söylenebilir. Kitap 1'in Millî Kültür temasında yer alan metinlerle ilgili yapılan değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

578 kelimededen oluşan "Anadolu'nun Cirit Oyunları" metninde, cirit oyunlarının ortaya çıkışı, tarihsel gelişimi ve oyunun oynanış şekli hakkında bilgi verilmektedir. Oyun-spor alt teması içerisinde cirit oyunu hakkında genişçe bilgi veren bu metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Anadolu (5), ata sporu (2), atlı (10), binicilik (3), cesur (2), cirit oyunları (19), gelenek (6), güreş (2), hüner (3), oba (7), savaş (10), silah (4), sopa (6), spor (6), Türk (5).

"Anadolu'nun Cirit Oyunları" metninde tespit edilen 15 tematik kelimeye bakıldığında, cirit oyunları (19), savaş (10), atlı (10) ve oba (7) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Metindeki tematik kelimeler incelendiğinde öğrencilerin cirit oyunları ile ilgili birçok kavramı öğrenecekleri anlaşılmaktadır. Bu kavramların öğrenilmesi cirit oyunları ile ilgili kültürel değerlerin kazanılmasını sağlayacağı için bu metnin Millî Kültür teması içerisinde yer alması uygun görülmektedir.

457 kelimededen oluşan "Karada Yüzen Donanma" metninde, Fatih Sultan Mehmet'in donanmayı Haliç'e nasıl indirdiği hikâye şeklinde anlatılmaktadır. Metin, Türk büyükleri alt teması içerisinde imkânsızlıklar ve zorluklarla mücadele etmeyi öğrencilere öğütlemektedir. Bu parçada geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Bizans (7), çare (3), donanma (9), fetih (4), gemi (6), Haliç (7), imkânsız (8), İstanbul (2), Osmanlı (6), padişah (3), Sultan 2. Mehmet (3), Topkapı (1), zor (4).

"Karada Yüzen Donanma" metninde tespit edilen 13 tematik kelimeye bakıldığında, donanma (9), imkânsız (8), Haliç (7) ve Bizans (7) tematik kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Bu metindeki tematik kelimeler incelendiğinde öğrencilerin, millî tarih bilinci kazanmaları ve kişisel gelişimleri için son derece önemli kavramlar (Osmanlı, 2. Mehmet, Bizans, zorluk, imkânsız, çare) olduğu söylenebilir. Metnin türünün hikâye olması, tarihi bir olay olan İstanbul'un fethinin 7. sınıf öğrencileri tarafından daha kolay bir şekilde anlaşılmasını sağlayacaktır.

477 kelimededen oluşan "Bozkırın Tezenesi" metni, Neşet Ertaş'ın hayatını konu edinmektedir. Türk müziği alt temasını işleyen bu metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Anadolu (2), Âşık Veysel (1), bağlama (5), bozlak (4), gelenek (4), gurbet (3), Hâk (2), Kırşehir (3), kopuz (2), Köroğlu (1), müzik (3), Neşet Ertaş (8), ozan (2), Pir Sultan Abdal (1), sanatçı (2), saz (10), söz (5), türk (15).

"Bozkırın Tezenesi" metninde tespit edilen 18 tematik kelimeye bakıldığında, türk (15), saz (10) ve Neşet Ertaş (8) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu görülmektedir. Metinde yer alan tematik kelimelerin; Türk müziği, önemli halk ozanlarımız (Pir Sultan, Köroğlu, Âşık Veysel) ve telli çalgılarımız (saz, kopuz) hakkında bilgi vermesi son derece önemlidir. Yabancı müziklerin gençler arasında yaygınlaşmaya başladığı günümüzde kendi kültürümüze ait müzik ve sanatçıların tanıtıldığı bu metin Millî Kültür teması için oldukça uygundur.

122 kelimededen oluşan "Kilim" şiirinde, kilimin kültürümüzdeki yeri anlatılmaktadır. Şiirde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Alın teri (1), bülbül (1), desen (1), el emeği (1), erenler (1), göz nuru (1), gül (1), halay (1), höyük (1), Karacaoğlan (1), kilim (3), pınar (1), saçak (1), Yunus Emre (1).

"Kilim" şiirinde tespit edilen 14 tematik kelimeye bakıldığında, kilim (3) kelimesinin en sık tekrar eden tematik kelime olduğu anlaşılmaktadır. Şiirdeki el emeği, göz nuru, alın teri gibi kavramlarının geleneksel sanatlarımızdan kilimciliğin halk kültüründeki yerini belirttiği görülmektedir. Kültürümüzde önemli yerleri olan Yunus Emre, Karacaoğlan, erenler, gül ve bülbül motiflerinin işlenmesi şiiri bir kültür mozaiği haline getirmiştir. Bu şiir göz nurundan halaya, höyükten desene kadar kültürümüz için önemli birçok kavrama yer verdiği için Millî Kültür temasının amacına uygun olduğu söylenebilir. Ayrıca metinde kilim fotoğraflarının verilmesi ve benzetmelerle süslenmiş etkili bir şiir dilinin kullanılması da metni Millî Kültür teması için uygun kılmıştır.

356 kelimedenden oluşan “Seyyar Tablolar” metni, kamyon kasalarında yer alan yazıların, resimlerin ve grafiklerin birer sanatsal tablo olarak değerlendirilmesini konu edinmektedir. Bu metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Anadolu (2), at arabası (2), atasözleri (1), geleneksel (2), grafik (2), gurbet yolcusu (1), kamyon kasası (5), renk (9), resim (4), seyyar tablolar (2), süsleme (9), taşıt (1), ülke (3), yolların kralı (1), yöre (2).

“Seyyar Tablolar” metninde tespit edilen 15 tematik kelimeye bakıldığında, renk (9), süsleme (9) ve kamyon kasası (5) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Parçada kullanılan süsleme, renk, kamyon kasası gibi en sık tekrar eden tematik kelimelerden de anlaşıldığı gibi bu metin millî kültür unsurlarını doğrudan yansıtmamaktadır. Metinde bazı ülkelerin kamyon süslemeciliğiyle ilgili verilen bilgiler metnin kültürel yönünü engellemektedir. Ayrıca kamyon kasalarındaki bazı argo ifadelerin metinde yer alması da olumsuz bir durumdur.

3.2. Kitap 2’ de Yer Alan Millî Kültür Temasıyla İlgili Bulgu ve Yorumlar

Kitap 2’nin Millî Kültür temasında yer alan metinler ve bu metinlerdeki tematik kelimelerle ilgili bilgiler şu şekildedir:

Tablo 3. Millî Kültür Temasında Yer Alan Metin ve Tematik Kelimelerle İlgili Bilgiler

Metnin Adı	Toplam Kelime Sayısı	Tematik Kelime Sayısı	Tematik Kelimelerin Sıklığı	Tematik Kelimelerin %
Âşık Veysel	953	26	111	11.64
Kırkpınar	538	19	72	13.28
Hayal Perdesi	407	21	54	13.26
Saz Şiiri	259	14	32	12.35
Nasrettin Hoca’nın Köyünde	575	15	76	13.21
Toplam	2732	95	345	12.62

Tablo 3’e bakıldığında, Kitap 2’de Millî Kültür temasında yer alan 2732 kelimedenden 95 tanesinin tematik kelime olduğu ve bu kelimelerin 345 defa tekrar edilerek %12.62’lik bir sıklık yüzdesi oluşturduğu anlaşılmaktadır. Tematik kelimelerin sıklık yüzdesinin en yüksek “Kırkpınar”, en düşük ise “Âşık Veysel” metninde olduğu görülmektedir.

Genel olarak Kitap 2’de Millî Kültür temasında Türk büyükleri, oyun-spor, seyirlik oyunlar ve memleket sevgisi alt temalarına yer verilirken zanaatlar, geleneksel sanatlar ve bayramlar alt temalarına yer verilmemiştir. Kitap 2’nin Millî Kültür temasında yer alan metinlerle ilgili yapılan değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

953 kelimedenden oluşan “Âşık Veysel” metninde, halk şairlerinden Âşık Veysel’in hayatı ve ozanlığı hakkında bilgi verilmektedir. Metin, gerçek sanatkar olarak anlatılan Veysel’in şiirleriyle de zenginleştirilmiştir. Metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Âmâ (2), ana (2), Anadolu (6), âşık (14), Âşık Veysel (19), Atatürk (2), canan (1), dost (2), göz (5), güzel (2), İstanbul (2), Karacaoğlan (2), mektup (4), mısra (4), sadık yar (4), saz (8), sevgili (2), Sivas Sivrialan (2), şair (3), şiir (3), toprak (12), türkü (1), vefa (1), yâr (5), yara (1), 6 +5 vezin (2).

“Âşık Veysel” metninde tespit edilen 26 farklı tematik kelimeye bakıldığında, Âşık Veysel (19), âşık (14) ve toprak (12) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Tematik kelimeler incelendiğinde öğrencilerin bu metinle âşıklık geleneği ve bununla ilgili terim ve kavramları (saz, canan, dost, mektup, yâr, 6+5 vezin vb.) öğrenecekleri görülmektedir. Bu kavramlar öğrencilerin, önemli bir kültür ögesi olan Türk büyükleri ve Türk müziği hakkında bilgi edinmesine katkı sağlayacaktır.

538 kelimedenden oluşan “Kırkpınar” metninde konu olarak millî sporumuz güreşin Kırkpınar’la özdeşleştirilmesi işlenmektedir. Metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Anadolu (2), başpehlivan (3), Edirne (3), gelenek (5), güç (6), güreş (10), güreşçi (5), hakem (1), Kırkpınar (3), kural (2), madalya (1), meşin don (1), oyun (3), pehlivan (10), yağlı güreş (3), yenen (5), yenilen (6), yiğit (2), zeytinyağı (1).

“Kırkpınar” metninde tespit edilen 19 farklı tematik kelimeye bakıldığında, pehlivan (10), güreş (10) ve yenilen (6) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Metin içerisinde güreşle ilgili birçok farklı tematik kelimenin (pehlivan, güreş, Kırkpınar, Edirne, yenen, yenilen, meşin donlar vb.) kullanılmış olması, metnin güreşle ilgili kültürel kavramları öğrencilere rahatlıkla kazandırabilecek nitelikte olduğunu göstermektedir. Metin, hareketli bir dönem geçiren çocukların dikkatini çekecek niteliktedir. Ayrıca ata sporumuz olan güreşin öğrencilere sevdirmesi ve benimsetilmesi açısından önemli görülmektedir.

407 kelimedenden oluşan “Hayal Perdesi” metni seyirlik oyunlar alt temasını işlemektedir. Metinde, Ramazan gecelerinin vazgeçilmez olan Karagöz oyunlarının yazarın çocukluk yılları eğlencesi olduğu anlatılmaktadır. Metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Arnavut (1), aydınlatma (3), Bebe Ruhi (1), beyaz perde (2), çocuk (3), figür (2), gölge kişi (1), göstermelik (2), Hacivat (3), hayal perdesi (7), hokkabaz (1), ince saz (2), Kanlı Nigar (1), Karagöz (13), kekeme (1), oyun (4), oynatmak (2), ramazan (1), seslendirme (1), sünnet töreni (2), Tuzsuz Deli Bekir (1).

“Hayal Perdesi” metninde tespit edilen 21 farklı tematik kelimeye bakıldığında, Karagöz (13), hayal perdesi (7) ve oyun (4) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Metinde geleneksel Türk tiyatrosuyla ilgili kullanılan tematik kelimelerin (Arnavut, Bebe Ruhi, Kanlı Nigar, kekeme, hokkabaz vb.) yeterince kullanılmaması öğrencilerin, seyirlik oyunlara olan ilgisini istenen düzeyde çekmeyeceği düşünülmektedir. Anı türünde yazılan metnin başta ve sonda eksik bırakılan parçaları metni bir bütün olarak algılamayı engellemektedir. Bazı eksiklikleri olduğu için bu metnin aynı alt temayı yansıtan daha iyi bir metinle değiştirilmesi gerektiği söylenebilir.

259 kelimedenden oluşan “Saz Şairi” şiiri, kendini halk şairi olarak tanıtan şairin memleket sevgisini dile getirmektedir. Metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Âşık (2), garip (1), gurbet (1), güzel (4), halk şairi (2), hasret (1), rahmet (2), saz (3), Türkiye (2), türkü (4), ürüzgar (2), yâr (2), yol (3), yurt (3)

“Saz Şairi” şiirinde tespit edilen 14 farklı tematik kelimeye bakıldığında, türkü (4), güzel (4) ve saz (3) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Türk müziği (türkü, saz, âşık) ve vatan sevgisini (garip, gurbet, Türkiye vb.) dile getiren tematik kelimelere yer verdiğinden bu şiirin Millî Kültür teması için uygun olduğu söylenebilir.

575 kelimedenden oluşan “Nasrettin Hoca'nın Köyünde” metni, Nasrettin Hoca'nın hayatını ve fıkralarını konu edinmektedir. Metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Akşehir (6), Anadolu (4), çeşme (2), düdük (2), fıkra (7), güleç (2), halk filozofu (1), heykel (2), Hoca'nın eşiği (2), Hortu (5), köy (12), medrese (2), Nasrettin Hoca (24), Sivrihisar (4), türbe (1).

Nasrettin Hoca'nın Köyünde metninde tespit edilen 15 farklı tematik kelimeye bakıldığında, Nasrettin Hoca (24), köy (12) ve fıkra (7) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Önemli bir Türk büyüğü olan Nasrettin Hoca'nın fıkraları halk arasında sıkça anlatıldığı için öğrencilerin onu tanıması oldukça önemli bir kültürel kazanımdır. Akşehir, Sivrihisar, Hortu, Hoca'nın eşiği, halk filozofu vb. gibi tematik kelimelerle kültürel değerlerimizin aktarıldığı görülmektedir. Ayrıca Hoca'nın fıkralarından örnekler verilmesi metni, öğrenciler için daha ilgi çekici hale getirmiştir. Hoca'nı köyüyle ilgili verilen bilgiler metnin tür olarak gezi yazısına yaklaşmasını ve daha somut olmasını sağlamıştır. Sonuç olarak bu metnin, Millî Kültür temasında yer alabilecek nitelikte olduğu söylenebilir.

3.3. Kitap 3'te Yer Alan Millî Kültür Temasıyla İlgili Bulgu ve Yorumlar

Kitap 3'ün Millî Kültür temasında yer alan metinler ve bu metinlerde yer alan tematik kelimelerle ilgili bilgiler şu şekildedir:

Tablo 4. Millî Kültür Temasında Yer Alan Metin ve Tematik Kelimelerle İlgili Bilgiler

Metnin Adı	Toplam Kelime Sayısı	Tematik Kelime Sayısı	Tematik Kelimelerin Sıklığı	Tematik Kelimelerin %
Millî Kültürün Önemi	790	16	117	14.81
Çekoslovakya Türkleri	523	13	50	9.56
Nazar Boncuğu	1415	15	158	11.16
Nevruz Kutlamaları	1894	26	200	10.55
Türkiye’me Sesleniş	205	18	18	8.78
Toplam	4827	88	543	11.24

Tablo 4’e bakıldığında, Kitap 3’te Millî Kültür temasında yer alan 4827 kelimedenden 88 tanesinin tematik kelime olduğu ve bu kelimelerin 543 defa tekrar ederek %11.24’lük bir sıklık yüzdesi oluşturduğu anlaşılmaktadır. Tematik kelimelerin sıklık yüzdesinin en yüksek “Millî Kültürün Önemi”, en düşük ise “Türkiye’me Sesleniş” metninde olduğu görülmektedir.

Genel olarak Kitap 3’te Millî Kültür temasında Türk büyükleri, zanaatlar, Türk gelenekleri, bayramlar, Türkiye’nin güzellikleri alt temaları işlenmiştir. Kitap geleneksel sanatlar, oyun-spor, Türk müziği ve seyirlik oyunlar alt temalarıyla ilgili metinlere yer vermemiştir.

Kitap 3’ün Millî Kültür temasının genelinde bilgi ağırlıklı yazılara yer verilmesi ve seçilen metinlerin çok uzun olmasının tematik kelimeleri gölgede bıraktığı söylenebilir. Kitap 3’ün Millî Kültür temasında yer alan metinlerle ilgili ayrı ayrı yapılan değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

790 kelimedenden oluşan “Millî Kültürün Önemi” metninde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Atatürk (10), bilmece (2), Çanakkale (1), çayda çıra (1), dil (23), halk hikâyeleri (1), halk oyunları (4), kültür (14), masal (2), millî (12), millet (11), ninni (2), tarih (11), Türk (18), türkü (4), Yemen türküsü (1).

“Millî Kültürün Önemi” metninde tespit edilen 16 farklı tematik kelimeye bakıldığında, dil (23), Türk (18) ve kültür (14) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Sıklık değeri yüksek olan kelimelere bakarak metnin Türk kültür ve dili ile ilişkili olduğu söylenebilir. Parça genelinde Atatürk’ün kültürle ilgili düşünceleri ve bu alanda yapmış oldukları işlenmektedir. Metinde kültürle ilgili birçok tematik kelimeye yer verildiği için metnin alt temasını tespit etmek güçleşmektedir. Birçok kültür unsurunu barındıran bu metne Millî Kültür temasında yer verilmesinin uygun olduğu söylenebilir.

523 kelimedenden oluşan “Çekoslovakya Türkleri” metni, Çekoslovakya’da Türk kültüründen kalan mirasları ve Türklerin barbar olmadığını konu edinmektedir. Metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Barbar (1), cezve (1), Çekoslovakya (5), el yazması Kur’an (1), fincan (1), halk şarkıları (1), kahve (6), kahvehane (5), Osmanlı (2), pala/pos bıyık (3), Peçenekler (1), Türk (18), yeniçeri (5).

“Çekoslovakya Türkleri” metninde tespit edilen 13 farklı tematik kelimeye bakıldığında, Türk (18), kahve (6), kahvehane (5) ve yeniçeri (5) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Metnin türü gezi yazısı olarak verilse de metin makale havasındadır. Türklerin barbar olmadığını ispatlamaya çalışmaktadır. Hem işlenen ana fikir hem de yer verilen tematik kelimelere bakarak bu metnin kültürel değerlerimizi dolaylı olarak aktardığı söylenebilir.

1415 kelimedenden oluşan “Nazar Boncuğu” metninde, nazar boncuğunun yapılışı ele alınmakta ve zanaatlar alt teması işlenmektedir. Metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Âşık atışması (1), boncuk (60), çırak (1), dükkân (9), kalfa (3), kem/kötü göz (3), kurşun (4), kuruş (6), kurşun döktürmek (1), macun (6), nazar (11), nazar boncuğu (7), nazar değmek (1), ocak (22), usta (23).

“Nazar Boncuğu” metninde tespit edilen 15 farklı tematik kelimeye bakıldığında, boncuk (60), usta (23) ve ocak (22) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. En sık tekrar eden tematik kelimelere bakarak metnin boncuk yapımıyla ilgili olduğu söylenebilir. Metinde asıl üzerinde durulması gereken nazar boncuğu inancı arka planda kalmıştır. Ayrıca metnin gereğinden uzun olması öğrenciler tarafından kavranmasına bir engel oluşturmaktadır. Bu sebeplerden dolayı bu metin Millî Kültür teması için uygun olmadığı söylenebilir.

1894 kelimededen oluşan “Yurdumuzda ve Orta Asya’da Nevruz Kutlamaları” metni, nevrüz bayramıyla ilgili bilgi aktarmaktadır. Metin, bayramlar alt temasını işlemektedir. Metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Anadolu (8), ahir çarşamba (7), aş (3), ateşten atlama (3), Azeri (5), çadır (3), Hz. Ali (3), Kazak (5), Kırgız (4), macun (2), mart bozumu (4), mart dokuzu (7), nevrüz (76), nevrüziye (4), nevrüz-ı sultan (10), Orta Asya (4), Özbek (3), padişah (5), Türkmen (10), Uygur (1), yemek (8), yeni yıl (6), 21 Mart (5), 22 Mart (11), Tatar (1), yörük (2).

“Yurdumuzda ve Orta Asya’da Nevruz Kutlamaları” metninde tespit edilen 26 farklı tematik kelimeye bakıldığında, nevrüz (76), 22 Mart (11), nevrüz-ı sultan (10) ve Türkmen (10) kelimelerinin en sık tekrar eden kelimeler olduğu anlaşılmaktadır. Yukarıdaki tematik kelimeler Nevruz bayramıyla ilgili pek çok kavramın öğrencilere öğretilmek istendiğini göstermektedir.

205 kelimededen oluşan “Türkiye’me Sesleniş” şiiri, Türkiye’nin doğal zenginliklerini ve kültürel değerlerini işlemektedir. Metinde geçen tematik kelimeler ve bunların sıklıkları şu şekildedir:

Abant (1), Afyon kaymağı (1), Anadolu (1), Anamur muzı (1), Anzer balı (1), Antep kilimi (1), Aydın narı (1), Bursa yeşili (1), Bünyan halısı (1), Çorum halayı (1), Fethiye (1), Horan (1), hoşgörü (1), Isparta gülü (1), İznik çinisi (1), Mevlana (1), Oltu taşı (1), Yunus Emre (1).

“Türkiye’me Sesleniş” şiirinde tespit edilen 18 farklı tematik kelimeye bakıldığında, kelimelerin çok çeşitli olduğu ve konunun geniş bir ölçekte ele alındığı anlaşılmaktadır. Bu şiir kültürel değerlerimizle ilgili birçok kavrama yer verdiği için Millî Kültür temasına uygun olduğu söylenebilir.

3.4. Kitapların Karşılaştırılmasıyla İlgili Bulgu ve Yorumlar

Yapılan incelemeler sonucunda üç kitapla ilgili ulaşılan bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 5. Kitapların Karşılaştırılması

	Toplam Kelime Sayısı	Farklı Tematik Kelime Sayısı	Tematik Kelimelerin Sıklığı	Tematik Kelimelerin %
Kitap 1	1990	76	288	14.47
Kitap 2	2732	95	345	12.62
Kitap 3	4827	88	543	11.24

Tablo 5’e bakıldığında Millî Kültür temasında, toplam kelime sayısının en çok Kitap 3’te, farklı tematik kelime sayısının en çok Kitap 2’de, tematik kelime sıklığının en çok Kitap 3’te ve tematik kelime oranının en yüksek Kitap 1’de olduğu anlaşılmaktadır.

4. Sonuç ve Öneriler

7. sınıf Türkçe ders kitaplarının zorunlu teması olan Millî Kültür temasının farklı yayınevleri tarafından hazırlanan ders kitaplarında hangi tematik kelimelerle ifade edildiğini ve bunların millî kültürümüzü yansıtmak bakımından yeterli olup olmadığını değerlendirmek için yapılan bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İncelenen kitaplarda Türk büyükleri, Türk müziği, oyun-spor, seyirlik oyunlar, geleneksel sanatlar, el sanatları, zanaatlar, Türk gelenekleri, bayramlar ve Türkiye'nin zenginlikleri alt temalarının işlendiği görülmüştür. Kitap 1'de el sanatları ve Kitap 2'de de Türk büyükleri alt temaları ikişer kez işlenmiştir. Türk büyükleri alt temasıyla (Fatih Sultan Mehmet, Âşık Veysel, Atatürk, Nasrettin Hoca) ilgili her üç kitapta; oyun-spor alt temasıyla (güreş, cirit) ilgili Kitap 1 ve Kitap 2'de; Türk müziği (Neşet Ertaş, Âşık Veysel, saz şairi) alt temasıyla ilgili Kitap 1 ve Kitap 2'de uygun metin ve tematik kelimelere rastlanılmıştır. El sanatlarıyla ilgili sadece Kitap 1'de (kilim, kamyon süslemeciliği); Türk dili, Türk gelenekleri, Türkiye'nin zenginlikleri ve bayramlarla (Nevruz) ile ilgili sadece Kitap 3'te bilgilere ulaşılmıştır. İncelenen kitaplarda bayramlar, değerler, Türk dili ve tarih şuuru alt temalarının ihmal edildiği söylenebilir. Benzer şekilde Okur (2013: 899) "Millî Kültür ve Folklorun Türkçe Ders Kitapları Aracılığıyla Aktarımı" adlı çalışmasında bazı alt kültür konularının (örneğin oyun-spor, özel günler ve gelenekler) ihmal edilen alanlar olduğunu ortaya koymuştur. Uyar (2007: 139-141) yaptığı bir çalışmada Türkçe derslerinde aktarılması gereken kültür unsurları olarak; Türk dili, kültürün dini unsurları, tarih şuuru, Türk kültürüne ait değer ve normlar, Türk müziği, mimari, plastik sanatlar ve el sanatlarını belirlemiştir.

İncelenen kitaplardaki bazı metinlerin (Seyyar Tablolar, Nazar Boncuğu, Çekoslovakya Türkleri) millî kültür unsurlarını doğrudan yansıtmadığı görülmüştür. Bu konuyla ilgili olarak Ceran ve Bozarlan (2013: 283), "Nazar Boncuğu", "Çekoslovakya Türkleri" ve "Hayal Perdesi" metinlerinin millî kültürü dolaylı yollardan temsil ettiğini savunmuşlardır.

Farklı yayınevlerince hazırlanan 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan Millî Kültür temasındaki metinlerin toplam kelime sayılarının farklılık gösterdiği görülmüştür. Kitap 1'de 1990, Kitap 2'de 2732, Kitap 3'te 4827 kelime kullanılmıştır. Özellikle Kitap 3'te kullanılan toplam kelime sayısının İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2006: 56) yer alan "metinler işlenecek süreye uygun uzunlukta olmalıdır" kuralına uygun olmadığı söylenebilir.

İncelenen kitaplardaki farklı tematik kelime sayısının en çok Kitap 2'de (95 kelime), tematik kelime sıklığının da en çok Kitap 3'te (543) olduğu tespit edilmiştir. Danacı (2011: 113-114) yaptığı bir çalışmada bu sonuçtan farklı olarak 7. sınıf Türkçe kitabı Millî Kültür temasında, temayla doğrudan ilişkili 42 anahtar kelime tespit etmiştir. Bu fark, Danacı'nın serbest okuma metinlerini çalışma materyaline dâhil etmemiş olmasıyla açıklanabilir. Kitapların tematik kelime başarısını belirlemek için kullanılan tematik kelime oranında Kitap 1 (%14.47) en başarılı bulunmuştur. Kitap 1'in bu başarısı kullanılan toplam kelime sayısının çok fazla olmamasıyla açıklanabilir.

İncelenen kitaplarda tematik kelime ve tematik kelime sıklıklarının farklı yayınevlerinin hazırladığı ders kitapları arasında değişim gösterdiği görülmüştür. Her metnin en sık tekrar eden üç tematik kelimesinin seçildiği genel tematik kelimeler şunlardır:

Kitap 1: savaş (10), cirit oyunları (19), atlı (10), oba (7), donanma (9), imkânsız (8), Haliç (7), Bizans (7), türkü (15), saz (10), Neşet Ertaş (8), kilim (3), renk (9), süsleme (9), kamyon kasası (9).

Kitap 2: Âşık Veysel (19), âşık (14), toprak (8), pehlivan (10), güreş (10), yenilen (6), Karagöz (13), hayal perdesi (7), oyun (4), türkü (4), güzel (4), saz (3), Nasrettin Hoca (24), köy (12), fıkra (7).

Kitap 3: dil (23), Türk (18), kültür (14), Türk (18), kahve (6), kahvehane (5), yeniçeri (5), boncuk (60), usta (23), ocak (22), nevruz (76), 22 Mart (11), nevruz-ı sultan (10), Türkmen (10).

Türkçe ders kitaplarında azımsanmayacak oranda millî kültürle ilgili tematik kelimeye rastlanılmıştır. Fakat bu sayının yeterli olduğu söylenemez. Benzer şekilde Duman (2012: 162-163) 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarının millî kültür kazandırma konusunda yetersiz olduğunu belirtmiştir.

7. sınıf Türkçe ders kitaplarının Millî Kültür temasının farklı yayınevleri tarafından hazırlanan ders kitaplarındaki metinlerinin hangi tematik kelimelerle ifade edildiğini ve bunların millî kültürümüzü yansıtmak bakımından yeterli olup olmadığının değerlendirildiği bu çalışmada şu öneriler söylenebilir:

1. Yedinci sınıf Türkçe ders kitaplarında Millî Kültür teması içerisinde gelenek görenek, bayramlar, değerler, Türk dili ve tarih şuuru alt temalarına yeterince yer verilmelidir. Ayrıca her alt temadan sadece birer metne yer verilmesi öğrencilerin daha çok kültür öğesi edinmesine katkıda bulunacaktır.
2. Ders kitaplarında yer alan metinler, kültürel öğeleri yansıtacak ve öğrencilerin dikkatini çekecek nitelikte olmalıdır. Gereğinden uzun ve temayla doğrudan ilişkili olmayan metinlere yer verilmemelidir.
3. Öğrencilere aktarılacak millî kültür unsurları üzerinde araştırmalar yapılmalı ve sınıf seviyesine göre öğrencilere aktarılacak kültür unsurları belirlenmelidir.
4. Araştırmacılar millî kültürle ilgili tematik kelimeleri kavram haritalarıyla ortaya koyup ders kitabı yazarlarının öğrencilerin ve araştırmacıların hizmetine sunabilir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1995). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Al-Jabri, S. S. (2005). *The Effects of Semantic and Thematic Clustering on Learning English Vocabulary by Saudi Students*. Unpublished PhD Thesis, Indiana University of Pennsylvania The School of Graduate Studies and Research Department of English, Pennsylvania.
- Aral, D. (2008). *Millî Eğitim Bakanlığının Hazırladığı 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Değerler Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi. *Turkish Studies International Periodical Language and History of Turkish*, 5(4), 221-235.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ceran, D. ve Bozarslan, Y. (2013). İlköğretim İkinci Kademe 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Millî Kültür Temasındaki Metinlerin Nicelik ve Türkçe Programına Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 271-286.
- Coşkun, E. ve Taş, S. (2008). Ders Kitaplarına Metin Seçme Açısından Türkçe Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 59-74.
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, (173), 39-49.
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2011). Türkçe Derslerinde Tematik Eğitim ve Metin-Tema-Alt Tema İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. G. L. Uzun ve Ü. Bozkurt (Ed.), *Türkçenin Eğitimi-Öğretiminde Kuramsal ve Uygulamalı Araştırmalar* içinde. (s. 445-457). Essen: Die Blaue Eule.
- Danacı, B. (2011). *6-7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Temaların, Metinlerdeki Anahtar Kelime ve Kelime Gruplarıyla İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Duman, I. (2012). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Millî Kültür Temasına İlişkin Kazanımların Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Güfta, H. ve Kan, O. (2011). İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Dil ile İlgili Kültür Öğeleri Açısından İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 239-256.

- Kan, M. O. (2010). *Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Kültür Öğeleri Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kaplan, M. (1987). *Türk Milletinin Kültürel Değerleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Kapulu, A. ve Karaca, A. (2010). *İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı*. Ankara: Koza Yayın.
- Karadüz, A. (2008). İlköğretim Okulları Türkçe Dersi Kitaplarında Millî ve Kültürel Değerler. *Türk Halkları Edebiyatı II. Çocuk Edebiyatı Kongresi*, 13-15 Kasım 2008, Bakü: Azerbaycan Kafkas Üniversitesi Yay., 384-390.
- Kılınç, A. ve Duman, I. (2012). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Tematik Yaklaşım Üzerine Bir İnceleme. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (4), 94-101.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2010). *İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Mirjalili, F., Jabbari, A. A., and Rezai, M. J. (2012). The Effect of Semantic and Thematic Clustering of Words on Iranians Vocabulary Learning. *American International Journal of Contemporary Research*, 2(2), 214-222.
- Okur, A. (2013). Millî Kültür ve Folklorun Türkçe Ders Kitapları Aracılığıyla Aktarımı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 877-904.
- Özbay, M. (2010). *Türkçe Öğretimi Yazıları*. Ankara: Öncü Kitap.
- Şahin, A., Oflaz, E. ve İnceoğlu T. (2010). İlköğretim 7. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Millî Kültür Temalı Metinlerin Öğrencilerin Sözcük Varlığına Katkısının Değerlendirilmesi. L. Subaşı Uzun ve Ü. Bozkurt (Haz.), *Türkçe Öğretiminde Güncel Tartışmalar* içinde (s. 174-185). Ankara: TÖMER Yayınları.
- Şen, Ü. (2008). Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 763-779.
- Tinkham, T. (1997). The Effects of Semantic and Thematic Clustering on the Learning of Second Language Vocabulary. *Second Language Research*, 13(2), 138-163.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK.
- Uyar, Y. (2007). *Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı ve Kültürel Kimlik Geliştirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ültanır, G. (2003). Eğitim ve Kültür İlişkisi-Eğitimde Kültürün Hangi Boyutlarının Genç Kuşaklara Aktarılacağı Kaygısı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 291-309.
- Yangın, B., Çelepoğlu, A. ve Türkyılmaz, F. (2010). *İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı*. Ankara: Pasifik Yayınları.
- Yıldız, C., Okur, A., Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2006). *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.